

792

Dolgozók Lapja Komárom

1979 SEP 9

244 A Pesti kabaré

A századelő Európájában, a naturalizmus ellenáramlataként létrejött szecesszió új színpadi műfajt hívott életre, a kabarét.

Párizsban a *café concertekben*, a zenés kávéházakban előadott sanzonokból; Németországban a „*Schall und Rauch*”, a „*Zaj és Füst*” nevű fiatal írók és színészek ba-

Nagyváradon. Változást csak az 1907-es esztendő hozott. Ekkor bérelte ki a Teréz körüti, folyosó formájú borozót, a fiatal vidéki színész, *Kondor Ernő*. A *Bonbonniere*-ben, a finom falatok, jó borok mellé szórakoztató, vidám műsort adtak. A franciásan frivol sanzonok, az eredeti magyar kuplék és a jó konyha,

ban például *Karinthy Frigyes*t, aki megrendelésre írta néhány óra alatt a jeleneteket... *Molnár Ferenc* akkor kezdett kabaré-tréfákat írni, amikor a *Pál utcai fiúkkal* és a vígjátékaival már világhírű volt. *Heltai Jenő* sorra írta dalait Nagy Endre saját kabaréjának, a *Budapesti Cabaret-nak*. Első kupléja,

Korabeli karikatúra a fővárosi „Bonbonniere” társulatairól

Major Henrik rajza a „Modern Színpad” tagjairól

rái körének szatirikus, prózai előadásából nőtt ki a jellegzetesen polgári kabaré. A hazai kabaré a francia és német indítás ellenére sajátosan magyar arculatú és nem sokkal a nagy elődök után alakult ki. Egy évvel a párizsi *Chat Noir* és a német *Berliner Künstlerhaus* első humoros estjei után, *Zoltán Jenő* újságíró megállapította a magyar kabarét. A *Fővárosi Orfeum* műsorába másfél órás betéteket iktatott, a *Tarka Színpadot*. Egyfelvonásosokat, tréfákat, bohózatokat adtak elő, és csúfosan meg is buktak a premieren. Amikor az Orfeumban váratlanul bejelentették őket, a tözsközönység felállt és elvonult vacsorázni.

Ezután sorraszülettek a tízszavirág-életű vállalkozások *Pozsonyban*, *Debrecenben*,

rövid idő alatt meghozta a sikert. A színész-vállalkozó ezután merész lépésre szánta el magát, becsempészte műsorába a magyar irodalmat. „*Minden este felléptetek egy magyar író, eredeti novellával, minden este mást, hűsz koronáért...*”

Az ötlet meghatározta a magyar kabaré további sorsát, mert csak így vehette fel a pesti kabaré azt a sajátos stílust, amely megkülönböztette minden más kabarétól. Mert *Pesten a legjobb írók, művészek dolgoztak együtt*. S ebben nagy szerepe volt *Nagy Endrének*, aki a Teréz körüti borozóban elsőnek lépett a függöny elé. S később ő nyerte meg sorra az irodalmi élet hírességeit a magyar kabarének. Ott találjuk a népes szerzőgárdá- amit az utólréhetetlen „dilet-

táns” *László Rózi* adott elő, a *Berta-moziban*, örök mintája lett a kabarédaloknak.

Népszerű, divat volt Pesten a kabaré. Ekkoriban már felvette magyar maszkját, hogy onnan öltögesse nyelvét politikai, társadalmi eseményekre.

Kormányintézkedéseket gúnyolt, neves politikusok büfálták a pestiek nevetése elől. 1908. és 1913. között, amikor Nagy Endre a leglelkesebben dolgozott a *Modern Színpadon*, és kialakult a korszak kabaré-stílusa.

A kabaréban ekkoriban honosodott meg a közéletet kritizáló kuplék, jelenetek. S az első világháború előtti időszakban, amikor a rettegést szórakozással próbálták legyűrni az emberek, a kabaré a közönség legkedveltebb szórakozásává vált.